

คำวินิจฉัย (ฟัตวา) จุฬาราชมนตรี ที่ 02/2554

เรื่อง ประเด็นการเชือดสัตว์ด้วยวิธีต่าง ๆ

คำถาม : การเชือดสัตว์โดยตั้งใจตัดหัวของสัตว์ให้ขาด วิธีการเชือดสัตว์แบบ
ทอแรกซิคและการ Stunning ด้วยการใช้อุปกรณ์และใช้แก๊สคาร์บอน-
ไดออกไซด์ เพื่อให้สัตว์สลบก่อนเชือด เป็นที่อนุญาตหรือไม่ ?

คำวินิจฉัย

الحمد لله رب العالمين والصلاة والسلام على سيدنا محمد وعلى آله وصحابه أجمعين ... وبعد :

จากคำถามนี้สามารถแบ่งออกได้เป็น 4 ประเด็นดังต่อไปนี้

ประเด็นที่ 1 การเชือดสัตว์โดยตั้งใจตัดหัวของสัตว์ให้ขาด เนื่องจากกลัวการหลั่งสาร
อะดรีนาลีน (Adrenaline) ภายหลังจากทำให้สัตว์นั้นสลบด้วยเครื่องสตันนิ่ง (Stunning)

คำวินิจฉัย นักนิติศาสตร์อิสลามส่วนใหญ่กล่าวว่า เมื่อสัตว์ที่ถูกเชือดอย่างถูกต้องตาม
ศาสนบัญญัติถูกตัดหัวให้ขาดภายหลังการเชือดที่สมบูรณ์แล้ว ถือว่าสัตว์นั้นเป็นที่ฮาลาลในการ
บริโภค⁽¹⁾ ส่วนนักวิชาการสังกัดมัซฮับอัล-มาลิกีย์ กล่าวว่า หากมีเจตนาตัดหัวสัตว์ให้ขาด ก็
ไม่อนุญาติให้บริโภคเนื้อของสัตว์นั้น อย่างไรก็ตาม นักนิติศาสตร์อิสลามส่วนใหญ่นอกจากฝ่ายอัล-
ฮัมบะลีเย์ ถือว่าการเชือดถึงขั้นทำให้เส้นที่เรียกว่า อัน-นุคออ์ ซึ่งอยู่ตรงแผงคอสัตว์ด้านหลังขาด
หรือตัดคอสัตว์ทั้งหมดจนหัวขาดเป็นสิ่งที่ไม่ควรกระทำ (มักรูฮ์) เนื่องจากมีรายงานจากอุมร์ رضي الله عنه ว่า
ท่านห้ามการเชือดสัตว์แบบอันนัคอ์ ซึ่งหมายถึงการทำให้คมมีดเลยไปถึงเส้นที่เรียกว่า อัน-นุคออ์
ถึงแม้ว่าการทำเช่นนั้นจะไม่ใช่สิ่งที่ต้องห้ามก็ตาม⁽²⁾

(1) อัล-อฎุอิมะฮ์ วัช-ชะบาอียะห์ ฟิลฟิสิกฮิลอิสลามียะห์; ดร.อบูสะรีฮ์ มุฮัมมัด อับดุลฮาดีเย์ : หน้า 160

(2) อัล-ดุรุลมุคตาร : 5/208, อัล-มุฮัซซับ : 1/252, อัล-เกาะวานีน อัล-ฟิกฮียะฮ์ : หน้า 185, อัล-ลูบบ : 3/227

ส่วนนักวิชาการฝ่ายอัล-ฮัมบะลี๋ย กล่าวว่า หากสัตว์ที่อนุมัติให้บริโภคถูกแยกหัวออกจากตัวของมัน ด้วยการเชือดหรือการฟันด้วยดาบ สัตว์นั้นก็เป็นที่อนุมัติให้บริโภคได้โดยไม่มีข้อแม้ใดๆ เนื่องจากมีคำฟัตวาของท่านอะลี และท่านอิหมรอน อิบน์ สุคอยน์ رضي الله عنه ให้บริโภคได้ (1) ดังนั้นการเชือดสัตว์โดยตั้งใจตัดหัวสัตว์ออก จึงเป็นสิ่งที่อนุญาตให้กระทำได้และถือว่าเนื้อของสัตว์นั้นเป็นที่ฮาลาลในการบริโภค ทั้งนี้ มีเงื่อนไขว่า การตัดหัวสัตว์ที่เกิดขึ้นนั้นต้องอยู่ในขั้นตอนของการเชือดที่ถูกต้องตามศาสนบัญญัติ กล่าวคือ เป็นการเชือด ณ ตำแหน่งของการเชือดที่ได้กำหนดไว้ตามศาสนบัญญัติและการทำให้สัตว์สลบด้วยวิธีการสตันนิ่งจะต้องมีใช่เป็นวิธีการยิงด้วยปืนอัดลมหรืออย่างอื่น ที่อาจทำให้สัตว์นั้นตายก่อนการเชือด

ประเด็นที่ 2 วิธีการเชือดแบบทอแรกซิด คือการใช้เครื่องมือหรือมีดตัดขั้วหัวใจหลังจากการเชือด โดยใช้กับสัตว์ใหญ่เพื่อให้ตายเร็วและลดการทรมาน

คำวินิจฉัย วิธีการเชือดตามศาสนบัญญัติถือเป็นวิธีที่ดีที่สุดในการทำให้สัตว์ที่ถูกเชือดตายโดยมิได้รับการทรมาน ดังนั้น เมื่อสัตว์ใหญ่ถูกเชือดบริเวณล้าคอตรงหลอดลม หลอดอาหาร เส้นเลือดแดงใหญ่และเส้นเลือดดำใหญ่ถูกตัดขาดแล้ว ก็ย่อมไม่มีความจำเป็นใดๆ ในการใช้เครื่องมือหรือมีดตัดขั้วหัวใจของสัตว์อีก แต่ถ้ามีการใช้วิธีการดังกล่าวซึ่งเรียกว่าทอแรกซิดภายหลังการเชือดตามศาสนบัญญัติเสร็จสิ้นสมบูรณ์แล้ว ก็ถือว่า สามารถกระทำได้แต่เป็นสิ่งที่ไม่ควรกระทำ (มักรุษ) เพราะเป็นการเพิ่มความเจ็บปวดและการทรมานสัตว์ ทั้งนี้ถือตามทัศนะของปวงปราชญ์จากฝ่ายอัล-ชะนะฟี๋ย, อัล-มาลิกีย์ และอัล-ฮัมบะลี๋ย (2)

ประเด็นที่ 3 วิธีการ Stunning สัตว์ใหญ่ เช่น การใช้ปืนอัดลมหรือปืนอัดลมชนิดหัวตะปูยิงที่กะโหลกหรือท้ายทอยของสัตว์เพื่อให้สัตว์สลบ ซึ่งอาจทำให้กะโหลกของสัตว์แตกได้

คำวินิจฉัย วิธีการ Stunning สัตว์ใหญ่คือการทำให้สัตว์สลบหรือหมดสติก่อนการเชือดเรียกในภาษาอาหรับว่า อัต-ตัตวีร์ค ซึ่งหมายถึง การทำให้มีนงหรือการทำให้สลบ โดยหลักการเชือดตามศาสนบัญญัติให้ทำการเชือดโดยไม่ใช้วิธีการที่ทำให้สัตว์สลบหรือหมดสติ เพราะมุสลิมมองว่าการเชือดสัตว์ตามวิธีการที่ศาสนาบัญญัติไว้เป็นวิธีที่ดีที่สุดในการแสดงความเมตตาต่อสัตว์ที่จะถูกเชือด ดังนั้นเมื่อใช้วิธีการ Stunning ก่อนการเชือดก็จำเป็นต้องพิจารณาว่าใช้วิธีการดังกล่าวไปในลักษณะอย่างไร กล่าวคือ ถ้าเป็นวิธีการ Stunning ด้วยการใช้อัดลมหรือปืนอัดลมยิงที่กะโหลกหรือท้ายทอยของสัตว์

(1) กีซาฟุล กินาฮ์ : 6/205, อัล-ฟิกฮุลอิสลามีย์ ว่า อะดิลละตุฮฺ: ดร.วะฮะบะฮ์ อัช-ชูฮัยบีย์ : 3/658

(2) อัล-อฎุอิมะฮ์ รัช-ชะบาอีย์ ฟิลฟิสิกฮิลอิสลามีย์ : หน้า 183

สัตว์ใหญ่ก็ถือเป็นสิ่งที่ไม่อนุญาตให้กระทำได้ เมื่อมีเงื่อนไขครบ 4 ประการตามที่คณะกรรมการร่วมระหว่างนักนิติศาสตร์อิสลามและผู้เชี่ยวชาญที่ทำการศึกษาค้นคว้าผลของการใช้ไฟฟ้าช็อตสัตว์กำหนดไว้ดังนี้ :

1. การช็อตด้วยขั้วบวกและขั้วลบต้องกระทำบริเวณขมับของสัตว์หรือที่หน้าผากหรือบริเวณต้นคอของสัตว์
2. กระแสไฟที่จะใช้ในการช็อตต้องมีขนาด 100 - 400 โวลต์
3. แรงดันของกระแสไฟต้องอยู่ระหว่าง 0.75 ถึง 1.5 แอมแปร์ สำหรับสัตว์จำพวกแพะแกะและระหว่าง 2 - 2.5 แอมแปร์ สำหรับสัตว์ใหญ่ชนิดอื่น
4. การใช้กระแสไฟฟ้าช็อตให้อยู่ในระยะเวลาประมาณ 3 - 6 วินาที

จากการศึกษาผลของการใช้ไฟฟ้าช็อตสัตว์สรุปได้ว่า วิธีการ Stunning ด้วยไฟฟ้าตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ข้างต้นทำให้สัตว์ผ่อนคลายและมีชีพเป็นการทรมานสัตว์แต่อย่างใด ในทางตรงกันข้ามจะทำให้สัตว์หมดความรู้สึก ไม่มีความเจ็บปวดและไม่ทำให้สัตว์นั้นตาย ตลอดจนไม่เป็นเหตุส่งผลอันไม่พึงประสงค์แก่สัตว์และผู้บริโภคเนื้อสัตว์ (1)

สำหรับกรณีการ Stunning ด้วยการใช้อัตลอมยิง จะเป็นชนิดหัวตะปูหรือไม่ก็ตาม เป็นสิ่งที่ไม่อนุญาตให้กระทำ เพราะอาจจะทำให้สัตว์นั้นตายเนื่องจากกะโหลกแตกหรือมีเลือดคั่งในสมองก่อนที่จะมีการเชือดและสัตว์ที่ถูกกระทำโดยวิธีดังกล่าวเข้าไปอยู่ในประเภทของสัตว์ที่ห้ามรับประทานซึ่งเรียกว่า อัล-เมากูชะฮ์ หมายถึง สัตว์ที่ถูกยิงหรือถูกตีด้วยไม้หรือถูกทุบด้วยก้อนหินหรือของหนัก (2)

ประเด็นที่ 4 วิธีการ Stunning โดยแก๊สคาร์บอนไดออกไซด์ ทำให้สัตว์สลบก่อนการเชือด

คำวินิจฉัย การใช้แก๊สคาร์บอนไดออกไซด์เพื่อให้สัตว์สลบก่อนการเชือดเป็นวิธีการที่ไม่อนุญาตให้กระทำ เนื่องจากทำให้สัตว์นั้นเข้าข่ายเป็นสัตว์ที่ถูกรัดคอตายซึ่งเรียกว่า อัล-มุนเคาะนิเกาะห์ ดังนั้น ในกรณีของสัตว์ใหญ่เมื่อถูกยิงด้วยปืนอัตลอมหรือมีการใช้แก๊สคาร์บอนไดออกไซด์เพื่อให้สัตว์สลบจึงเป็นวิธีการที่ไม่อนุญาตให้กระทำและไม่อาจรับรองฮาลาลให้แก่ผลิตภัณฑ์

(1) บุซุฮ์ ว่า ฟะตาวา อิศลามียะฮ์ ฟิเกาะฎอยา มุอาติเราะฮ์; ซัยคุลอัชฮัร ญาดัลอัค อาลี ญาดัลอัค : 4/242-243

(2) บุซุฮ์ ว่า ฟะตาวา อิศลามียะฮ์ ฟิเกาะฎอยา มุอาติเราะฮ์; ซัยคุลอัชฮัร ญาดัลอัค อาลี ญาดัลอัค : 4/252-253 และอัล-อฎูอิมะฮ์ วัชชะบาอิห์ ฟิล-ฟิกฮิลอิสลามีย์ : หน้า 292

เนื้อสัตว์หรือโรงเชือดสัตว์ที่ใช้วิธีการดังกล่าวได้ ถึงแม้จะได้มีการเชือดอย่างถูกต้องในภายหลังก็ตาม เพราะไม่อาจยืนยันว่าสัตว์นั้นยังมีชีวิตอยู่อย่างแน่นอน (ฮะยาตมุชตะกิริเราะฮ์) ทุกตัวก่อนการเชือด แต่หากแน่ใจว่าสัตว์นั้นยังมีชีวิตอยู่อย่างแน่นอน (ฮะยาตมุชตะกิริเราะฮ์) ก่อนการเชือดก็อนุญาตให้บริโภคสัตว์นั้นได้

والله اعلم بالصواب

อาคิส พิทักษ์कुมพล

จุฬาราชมนตรี

